

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høring - Forslag til endringer i privatskoleloven - Små og verneverdige håndverksfag

Gamle håndverksfag er en del av vår immaterielle kulturarv, og Stortinget har ratifisert UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven. En slik ratifisering viser et statlig ønske om å ta vare på gamle og tradisjonelle håndverksfag.

Kunnskapsdepartementet mener det er viktig at opplæringstilbudet i små og verneverdige fag til enhver tid gjenspeiler behovet for nye utøvere i faget. Enkelte privatskoler gir opplæring i små og verneverdige håndverksfag, men privatskoleloven åpner ikke for godkjenning av nye skoler som kan gi slik opplæring. Departementet mener derfor at det er et behov for at man endrer privatskoleloven slik at man kan godkjenne (flere) private opplæringstilbud i tradisjonelle håndverksfag, slik at behovet for nye utøvere i faget kan møtes og tradisjoner beholdes.

I Norge er opplæring i tradisjonelle håndverksfag i hovedsak lagt til fag- og yrkesopplæringen i videregående opplæring. Med det nye lovforslaget vil en større andel av fag- og yrkesfagopplæringen bli overlatt til private skoler.

Utdanningsforbundet mener at opplæring også i små og verneverdige håndverksfag er en offentlig oppgave. Statstilskuddet som utløses ved at private aktører overtar dette ansvaret bør overføres til de aktuelle fylkeskommunene som tar ansvaret for denne opplæringen.

I og med at det er et viktig nasjonalt anliggende (jf Stortingets ratifisering av UNESCOs konvensjon av 2003 om vern av den immaterielle kulturarven) bør også staten ta det ansvaret det medfører. Det vil si å sørge for at de offentlige skolene har mulighet til, i større grad enn i dag, å ta ansvaret også for denne delen av yrkesopplæringen.

Vi minner også om rapporten "Kulturhåndverk – avtrykk fra fortiden, uttrykk for øyeblikket, grunnlag for fremtiden" som ble sendt på bred høring i juni 2008. Utdanningsforbundet mener

at det er de samme utfordringene vi står ovenfor og minner om det vi fremhevet i vår uttalelse av 5.6.2008;

Rapporten viser behovet for en bedre koordinering mellom instansene som har ansvar for feltet. Den peker på viktige utfordringer for utdanningssystemet, som for eksempel hvordan man skal sikre rekruttering til fagområdene, voksnes rettigheter og muligheter for denne type opplæring og videre utdanning, tilgang på læreplass i fag under opplæringsloven, opplæringskontorenes funksjon for disse fagene, utdanning, - etter og videreutdanning av lærere og ikke minst økonomien knyttet til fagfeltet som sådan.

Den videre oppfølgingen av rapporten må koordineres av en arbeidsgruppe, utvalg eller som rapporten anbefaler, en nasjonal koordinerende enhet. Dette utvalget - eller enheten - må ha som mandat å se utdanningspolitikk, kulturpolitikk og næringspolitikk under ett. Utvalget bør bestå av representanter fra alle relevante organisasjoner og departement. Gruppen bør få i mandat å vurdere

- 1) ulike virkemidler som stipendordninger for elever, studenter og lærere i fagene,
- 2) samarbeidsmodeller for opplæringen både nasjonalt og i nordisk sammenheng og
- 3) prioriterte nasjonale målsettinger for tradisjonelt håndverk/ kulturhåndverk i Norge.

Et helt nødvendig strakstiltak for å sikre rekruttering til – og beholde og utvikle lærekrefter innenfor kulturhåndverksfagene, og da spesielt for de små og verneverdige fagene, vil være å se på hovedmodellen for fag- og yrkesopplæring. I dag har vi en modell med bred inngang og videre spesialisering. De første to årene er i hovedsak i skolen og de neste to er i bedrift. Som rapporten peker på er det blant annet *problematisk å finne kvalifiserte og interessante lærebedrifter i mange av fagene*. Kulturhåndverkfagene er også fag som sliter med rekruttering.

En forutsetning for å ønske å ta en utdanning er for svært mange også muligheten til å fullføre den. Det er derfor helt sentralt at elever som skal velge utdanning, også kan se hvor den fører. I dag er det svært usikkert om elevene vil få læreplass når de er ferdig med to år i skole.

Det er derfor naturlig å tenke seg en videreutvikling av hovedmodellen for de fagene som i rapporten omtales som kulturhåndverksfagene, hvor skolene får ansvaret for opplæringen gjennom hele løpet. En kan se for seg en modell med sammenslåing av fag til større utdanningsprogram der det er naturlig. Skolene vil da kunne danne nettverk med lokale bedrifter og/eller utøvere av fagene for å sikre praksis for elevene, kompetanseoverføring fra utøverne av fagene, med mer. Det må også tilrettelegges med økonomiske incentiver slik at ungdom og voksne kan gjennomføre en fullverdig fag- eller yrkesopplæring i disse fagene. På den måte vil en også i større grad kunne samle og videreutvikle kompetansen til lærere i disse fagene. Som rapporten peker på *står en i fare for å miste viktig kompetanse for fremtiden*.

Utdanningsforbundet mener at Kunnskapsdepartementet ikke i tilstrekkelig grad har fulgt opp det høringsinstansene pekte på i forbindelse med denne rapporten. Vi mener fortsatt at det er et stort behov for å styrke det offentliges ansvar i forhold til disse fagene, og at løsningen ikke vil være å overlate fagenes fremtid til private aktører.

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet

Torbjørn Ryssevik
seksjonssjef

Astrid Kristin Moen Sund
seniorkonsulent

